



“Ik ben Cleo Offers en ben sinds september als trainee ‘duurzaamheid en circulariteit’ werkzaam bij een decentrale overheid. Mijn achtergrond ligt in de (mariene) biologie en energie- en milieukunde. Het is even omschakelen, van kroos en algen naar asfalt en beton, maar het bevalt prima!”



“Mijn naam is Tjeerd Kalsbeek, getrouwd en met twee kinderen wonend in Elst (GLD). Ik ben graag in beweging, zo fiets ik naar het werk of loop ik een rondje hard. Ook in het werk als adviseur beheer openbare ruimte (civiel) voor de gemeente Veenendaal ben ik graag in beweging. In beide het liefst resultaatgericht en zo snel mogelijk. Mijn uitdaging is oog te blijven houden voor de opbouw en het proces en daarmee blessures te vermijden.”

‘De verandering naar CE vraagt nog wat missiewerk in alle sectoren’

BouwCirculair heeft een Raad van Advies ingesteld, met acht leden. In een tweeluik presenteren we, in twee achtereenvolgende edities van BouwCirculair, telkens vier leden van de Raad van Advies. Aan de hand van vijf vragen profileren de leden hun standpunten, wensen en visies op circulariteit en CO2-reductie in infra. De leden van de Raad van Advies die in deze editie het spits afbijten zijn:

Cleo Offers, werkzaam bij een decentrale overheid als trainee duurzaamheid en circulariteit

Tjeerd Kalsbeek, adviseur beheer openbare ruimte (civiel) gemeente Veenendaal

Emile Hoogterp, technisch directeur en mede-eigenaar Ingenieursbureau Westenberg

Tim Pellikaan, vertegenwoordiger Zuid-West Nederland Martens beton bv

De experts kregen vijf vragen voorgelegd:

Wat doet u in relatie tot de CE?

Welke stappen zijn nodig om de CE doelstellingen te realiseren?

Wat is uw rol en bijdrage in het bevorderen van CE?

Waar ziet u obstakels; wat moet echt anders?

Wat wilt u vanuit uw rol als RvA lid bereiken / inbrengen?

Wat doet u in relatie tot CE?

Cleo Offers: "Ik adviseer opdrachtgevers hoe ambities op het gebied van circulariteit en duurzaamheid in projecten gerealiseerd kunnen worden."

Tim Pellikaan: "In mijn dagelijkse werk probeer ik CE onder de aandacht te brengen en te houden. Ik zie het als een uitdaging om de onbetwiste circulaire eigenschappen van ons materiaal naar voren te blijven brengen. Met als einddoel een duurzame omgeving voor ons allemaal."

Tjeerd Kalsbeek: "Als (intern) opdrachtgever voor werkzaamheden in de openbare ruimte stel ik randvoorwaarden op (inrichtingseisen) waaraan de projecten moeten voldoen. Door mijn persoonlijke betrokkenheid ben ik ook de circulaire eisen hierin (verder) gaan meenemen. Om je CE doelen te halen is het essentieel om duurzaamheidsambities van de gemeente structureel onderdeel te maken van inrichtingsprojecten in het openbare gebied. Door het gewoon te doen worden collega's enthousiast en maken we (kleine) stappen."

Emile Hoogterp: "Ons bureau stelt jaarlijks voor circa 15.000 civiele kunstwerken adviezen op, op het gebied van beleid (Asset Management), restlevensduuronderzoek, levenscycluskosten, duurzaamheid, circulariteit et cetera. Aan de hand hiervan worden contracten opgesteld om de adviezen te vertalen naar de uitvoering. Duurzaamheid en circulariteit krijgt hierin een steeds belangrijkere rol. Bijvoorbeeld door middel van een duurzaamheidsscan, of duurzaamheid in beleidsplannen op te nemen, of door een tweedehands brug een nieuwe bestemming te geven, of door het opstellen van gunningscriteria om de markt circulair uit te dagen."

Welke stappen zijn nodig om de CE doelstellingen te realiseren?

Cleo Offers: "Je bereikt veel door in te zetten op verlenging van de levensduur van een materiaal en door hoogwaardige (horizontale) recycling aan het einde van de levensduur. Bij het ontwerp van het werk en de productie van het materiaal moet hier eigenlijk al op geanticipeerd worden. Belangrijk is dat we materialenpaspoorten gaan gebruiken. Daardoor kan vastgelegd worden welk materiaal waar ligt en hoe het hergebruikt kan worden aan het einde van de levensduur. Door aangeleverde gegevens op te nemen in het beheerprogramma verbreed je de basis voor de latere recycling-mogelijkheden."

Tim Pellikaan: "Plannen, ambities en initiatieven zijn er volop in Nederland. De uitdaging zit hem in mijn optiek vooral in het inclusief maken van de CE doelstellingen in het handelen van de betrokken spelers. Het CE denken moet wat mij betreft een transitie doormaken van pull naar push. Iedere deelnemer aan de keten moet er van overtuigd worden dat CE denken ook CE doen betekent. Dit vergt uitleg en triggers en het in sommige gevallen (over)nemen van verantwoordelijkheden binnen de keten. Iedereen heeft baat bij een minimale CE standaard en bij proeftuinen om de strategie ook handen en voeten te geven."

Tjeerd Kalsbeek: "Visie en plannen zijn er in mijn beeld volop. De vraag is nu: wie voert het uit? Daar komt mijn resultaatgerichtheid naar voren, gewoon doen. Stappen die daarvoor nodig zijn onder andere het implementeren van productbladen (Moederbestek) bij 'alle' opdrachtgevers waardoor een nieuwe, minimale standaard ontstaat. Voorts proeftuinen initiëren en die monitoren om te leren wat werkt en wat niet. Het zou mooi zijn als jaarlijks een balans opgemaakt kan worden. Om te zien hoe ver we zijn, of we op koers liggen en waar we kunnen bijsturen. Wat mij betreft moet dit gebeuren in 'harde cijfers' net als bij de financiële verantwoording. Zo kan er ook een



"Ik ben Emile Hoogterp. Technisch directeur en mede-eigenaar van Ingenieursbureau Westenberg; een bureau dat zich bezighoudt met de instandhouding van civiele kunstwerken van beheerders als Rijkswaterstaat, ProRail, gemeentes, provincies, waterschappen, recreatieschappen, havenbeheerders et cetera in heel Nederland en Vlaanderen."



"Mijn naam is Tim Pellikaan, 36 jaar, verloofd en vader van een geweldig dochtertje. Ik woon in Delft, een 'civiele' stad. Ik maak graag tochten op mijn racefiets in het Westland en langs de kust. In mijn werk als vertegenwoordiger Zuid-West Nederland namens Martens beton bv, wil ik graag meedenken en meewerken aan slimme, duurzame oplossingen en optimalisatieslagen."



“ De aanname dat iets duurzaam altijd duurder is dan het gangbare of fossiele alternatief, zit de circulaire economie in de weg



“ Door duurzaamheid en circulariteit ‘gewoon te doen’ worden collega’s enthousiast en maken we (kleine) stappen

duidelijke bestuurlijke keuze gemaakt worden.”

Emile Hoogterp: “De belangrijkste stap om vooruit te komen met CE is dat opdrachtgevers duurzaamheidsambities in hun uitvragen verwerken en daarmee de markt stimuleren en uitdagen om doelstellingen te behalen. Daarvoor zijn concrete handvatten nodig, zoals gunningscriteria. Daarnaast dient de markt er klaar voor te zijn om deze doelstellingen praktisch in te kunnen vullen. Dat kan alleen door samen te werken en elkaar samen verder te helpen. En vervolgens moeten deze doelstellingen uniform vergeleken en getoetst worden. Dat vergt nog behoorlijke verbeterlagen in de huidige milieudatabase, DuboCalc et cetera. Bovenstaande geldt zowel in tenderfase, uitvoeringsfase als afrondingsfase, over alle levensfasen van het materiaal.”

Wat is uw rol en bijdrage daarin?

Cleo Offers: “Mijn rol is om de nieuwe werkwijzen die met verduurzaming en CE gepaard gaan te integreren in de bestaande werkwijzen. Ik adviseer bijvoorbeeld hoe je de milieu-impact of circulariteit mee kunt wegen in aanbestedingen en hoe je project-specifieke kansen voor verduurzaming of hergebruik kunt inventariseren door middel van de aanpak duurzaam GWW.”

Tim Pellikaan: “Mijn rol is om de voordelen (niet louter de duurzame) van CE based producten en systemen naar voren te brengen en bepleiten. Waarom zou je bijvoorbeeld een milieutechnische investering niet ook zo duurzaam en circulair mogelijk maken? In mijn deel van de keten wordt er helaas nog te vaak gedacht dat circulair en duurzaam ook duurder betekent. Mijn bijdrage bestaat eruit om dit te ontcrachten. Mijn rol is ook om duurzame en circulaire oplossingen voor te stellen.”

Tjeerd Kalsbeek: “Mijn rol is om op bescheiden schaal, binnen de gemeente Veenendaal, de stappen te zetten die ik eerder noemde en die tot uitvoer te brengen. In de ketens deel ik mijn ervaringen en leer ik van anderen. Door open te staan voor marktpartijen die iets te brengen hebben zijn mooie dingen mogelijk. Gelukkig zijn de lijntjes intern en naar de bestuurders kort en kan (vaak) snel geschakeld worden. Nu het achteraf beoordelen van de bijdrage in het resultaat nog. Helaas is ook mijn realiteit dat dit een ‘nevenfunctie’ is binnen mijn takenpakket en dat grote stappen moeilijk te maken zijn.”

Emile Hoogterp: “In vrijwel elk contactmoment met opdrachtgevers staat duurzaamheid op mijn agenda. Ik probeer hen uit te dagen om hierover na te denken. Ik stimuleer, begeleid en beoordeel afstudeerders met circulaire en/of modulaire projecten. Daarnaast ben ik onder andere actief bij het CROW, Bruggenstichting, NVDO, NEN en daar mede-organiseer ik geregeld bijeenkomsten om kennis over duurzaamheid en circulariteit te delen. Door het delen van de kennis kunnen we als branche verbeteren. Dat zie ik ook gebeuren bij onze eigen, concrete duurzaamheidsoplossingen.”

Waar ziet u obstakels; wat moet echt anders?

Cleo Offers: “De obstakels die ik zie, zijn dat, zodra ergens een project duurzaam of circulair uitgevoerd is, het vaak in de pilot-fase blijft hangen. Natuurlijk moet je ergens beginnen, maar daardoor blijft business-as-usual ver weg. Ook de aanname dat iets duurzaam altijd duurder is dan het gangbare of fossiele alternatief, zit de circulaire economie in de weg. Zolang een nieuw materiaal goedkoper en/of makkelijker toe te passen blijft dan hergebruikt materiaal, komen we niet uit die lineaire economie.”

Tim Pellikaan: “Het grootste obstakel is het gebrek aan de intrinsieke wil om circulair te denken en er überhaupt open voor te staan. Dit vergt nog veel overredingskracht. Ook moeten we voorkomen dat een wirwar aan initiatieven ontstaat,

allemaal met een eigen unieke oplossing. Bepaalde processen en investeringen lenen zich niet voor een lokale of zelfs eenmalige toepassing. Wat ik ook als een obstakel zie is de huidige discrepantie tussen producteisen en duurzame eisen. Het een sluit het ander absoluut niet uit, maar het is wel belangrijk om de aanpassing of samensmelting van beide in eenzelfde tempo te laten verlopen en af te stemmen."

Tjeerd Kalsbeek: "Het grootste obstakel is het brein van de mens. Verandering is eng en gaan we het liefst uit de weg. Uiteindelijk willen we een circulaire economie. Dit vraagt om samenwerking tussen mensen uit diverse sectoren, vanuit de techniek, financieel, regelgeving et cetera. Ieder spreekt zijn/haar eigen taal en kent een eigen werkwijze. Uiteindelijk moet dit samenkomen in een gezamenlijke economie. Het zijn helaas vaak alleen vervelende virussen die zich snel verspreiden, de verandering naar CE vraagt nog wat missiewerk in alle sectoren."

Emile Hoogterp: "Het grootste obstakel is dat iedereen het wiel aan het uitvinden is en zijn eigen waarheid als waarheid verkondigt. Voorbeelden te over. 'Maar kunststof is toch duurzaam omdat het onderhoudsarm is?' Maar je hoort ook het tegendeel. 'Kunststof heeft toch een hoge MKI-waarde, dus is dit materiaal helemaal niet duurzaam?' Pas als de definities helder zijn, en de meetmethodes uniform kun je circulariteit en duurzaamheid op een heldere en overtuigende manier beoordelen. Een obstakel is ook dat klimaatdoelstellingen nog niet in ieders DNA zitten. Lang niet iedereen, van opdrachtgever, adviserende tot uitvoerende partij, is hiermee bezig. Dat frustrereert, want alleen samen kunnen we de doelstellingen behalen."

Wat wilt u vanuit uw rol als RvA lid van BouwCirculair bereiken?

Cleo Offers: "Mijn rol is kritisch meedenken en inbreng leveren die hopelijk bijdraagt tot meer uniformiteit in het uitvragen van circulariteit en duurzaamheid in GWW-werken."

Tim Pellikaan: "Ik wil met heel veel enthousiasme en creativiteit bijdragen aan methodes en oplossingen die de hele keten aanspreken. Tevens wil ik proberen de visie vanuit de fabrikanten/leveranciers in te brengen en praktijk en theorie te vervlechten. Dit om de inclusiviteit en deelneming binnen de hele keten op een zo hoog mogelijk peil te krijgen. Daarnaast heb ik nog een persoonlijke motivatie. Dat ik later tegen mijn dochtertje kan zeggen dat ik, op mijn eigen bescheiden manier en schaal, heb geprobeerd Nederland beter achter te laten."

Tjeerd Kalsbeek: "Naast mijn enthousiasme wil ik mijn ervaring of blikveld vanuit de (kleinere) gemeente inbrengen. In mijn rol als RvA-lid zie ik het als mijn taak om binnen het gremium van BouwCirculair aan te geven waar gemeentes behoefde aan hebben. Met daarbij ook de ambitie om BouwCirculair laagdrempelig te houden en praktisch van insteek om zo veel mogelijk opdrachtgevers aan boord te krijgen. En niet onbelangrijk: dat er voor (alle) opdrachtnemers en leveranciers een eenduidige uitvraag komt!"

Emile Hoogterp: "Mijn rol is om een verbindende en stimulerende factor te zijn om hierboven genoemde obstakels en uitdagingen vlak te strijken en door middel van samenwerking en kennisdeling onze doelen te behalen."



“ Het grootste obstakel is dat iedereen het wiel aan het uitvinden is en zijn eigen waarheid als waarheid verkondigt



“ Iedere deelnemer aan de keten moet ervan overtuigd worden dat CE denken ook CE doen betekent